

Christelijke Hogeschool Ede

B Communicatie

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In april 2017 is de bestaande hbo bacheloropleiding Communicatie van Christelijke Hogeschool Ede bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het betreft een voltijdsopleiding. Sinds 2013 is hard gewerkt aan de vernieuwing van het curriculum. Het panel beoordeelt de opleiding als **goed**.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor standaard 1 het oordeel **goed**. De opleiding Communicatie van de CHE heeft een eigen onderscheidend beroepsbeeld en profilering gedefinieerd. Daarbij heeft de opleiding de landelijk vastgestelde eindkwalificaties als uitgangspunt gekozen en deze op eigen wijze ingevuld en aangevuld, om zo tot een eigen inkleuring te komen. Onderscheidende onderdelen van de profilering zijn de aandacht voor de morele dimensie van het vak, de nadruk op storytelling en de aandacht voor internationalisering. De contacten met het werkveld zijn intensief en dragen bij tot een actueel en passend beroepsbeeld en eindkwalificaties. De eindkwalificaties zijn in lijn met de Dublin descriptoren en voldoen aan de eisen die gesteld mogen worden aan het hbo bachelorniveau.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor standaard 2 het oordeel **goed**. Het panel stelt vast dat de opleiding Communicatie over een gedegen opgebouwd programma beschikt waarin praktijksturing, dialoog, een actieve rol van studenten en het onderzoekend vermogen de pijlers van vormen. In een zorgvuldig ontworpen onderwijsprogramma komen studenten van meet af aan met kerntaken in aanraking door het uitvoeren van authentieke opdrachten voor authentieke opdrachtgevers. Het onderwijsprogramma met zijn gedegen inhoud en actieve werkvormen vormt een krachtige leeromgeving, die studenten goed in staat stelt om binnen vier jaar de eindkwalificaties te behalen. Positieve punten zijn de mooi zelf opgebouwde inhoudelijke BoKSleerlijnen, de praktijkgerichtheid van de opleiding. Het panel heeft verder waardering voor de wijze waarop studenten onderzoekend vermogen ontwikkelen en de inspirerende communities, waarin studenten, docenten en werkveld met elkaar samenwerken. Andere sterke punten zijn de ontwikkeling die de studieloopbaanbegeleiding doormaakt, de mogelijkheden voor studenten om een internationale ervaring op te doen, de kwaliteit van het docententeam en de voorzieningen. Het panel ziet kansen om de verbinding tussen studenten en lectoraat te versterken. Ook zou het panel meer mogelijkheden willen zien voor excellentietrajecten. Het panel ziet deze punten nadrukkelijk als ontwikkelpunten voor de toekomst.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor standaard 3 het oordeel **goed**. Uitgaand van een adequaat toetsbeleid heeft de opleiding toetsing gekozen als vertrekpunt voor de ontwikkeling van het onderwijsprogramma. Voor ieder blok is een toetsmatrijs opgesteld, waarin onder meer niveau van toetsing, omvang van toetsing, toetsvorm en wijze van beoordeling zijn vastgelegd. De toetsvormen passen bij de onderwijsmodules. Het geheel van toetsing dekt de te behalen competenties af. Studenten worden goed voorbereid op de toetsing, de informatie aan studenten is helder. De examencommissie en de toetscommissie werken actief samen met docenten en

werkveldvertegenwoordigers aan de kwaliteit van toetsing en beoordeling. Het panel stelt vast dat zowel het toetsbeleid als de operationalisatie daarvan in de praktijk van de opleiding voldoet aan de eisen die daarvan uit validiteit, betrouwbaarheid en transparantie aan gesteld kunnen worden.

Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor standaard 4 het oordeel **goed**. Het panel heeft de kwaliteit van de gerealiseerde eindkwalificaties vastgesteld door vijftien eindwerken te bestuderen van studenten die het nieuwe curriculum hebben doorlopen en in het studiejaar 2016/2017 zijn afgestudeerd. Het panel heeft in een eerder stadium eindwerken gezien van studenten die nog niet het volledige nieuwe curriculum hadden doorlopen en heeft daarom nieuwe eindwerken opgevraagd om een gefundeerd oordeel over de meeste actuele kwaliteit van de gerealiseerde eindkwalificaties te kunnen vormen. Het panel heeft vastgesteld dat de afstudeerwerken van studenten in de meest recente lichting zonder meer als goed zijn te kwalificeren. Studenten tonen goed aan over het gewenste hbo-bachelorniveau van beginnend beroepsbeoefenaar te beschikken. De afstudeerfase is helder en inzichtelijk opgesteld, goed passend bij de toekomstige beroepspraktijk van afstuderende communicatiestudenten. Positief is het panel over het helder en correct taalgebruik van studenten en de fraaie vormgeving van de eindwerken, De onderwerpen zijn goed passend voor het vak. Studenten maken verder goed zichtbaar welke keuzes zij maken bij de onderzoeksopzet; adviezen zijn logisch herleidbaar en worden voorzien van een implementatievoorstel. Alumni komen goed aan het werk. Het werkveld is positief over de kwaliteit van de afgestudeerden.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Basisgegevens van de opleiding	9
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	11
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	14
Standaard 3: Toetsing	22
Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties	25
Eindoordeel over de opleiding	29
Aanbevelingen	31
Bijlagen	33
Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding	35
Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma	37
Bijlage 3 Rendementen	38
Bijlage 4 Deskundigheden leden visitatiepanel en lead auditor	39
Bijlage 5 Bezoekprogramma	40
Bijlage 6 Bestudeerde documenten	42
Bijlage 7 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	43
Bijlage 8 Verklaring van volledigheid en correctheid	44

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Communicatie aan de Christelijke Hogeschool Ede. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd, is samengesteld door NQA, in opdracht van Christelijke Hogeschool Ede en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (19 december 2014) en het *NQA-protocol 2016 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 20 april 2017.

Het visitatiepanel bestond uit:

Drs. J. H. van den Hoff (voorzitter, domeindeskundige)

Mevrouw drs. G.I. Reynaert (domeindeskundige)

Dr. G.W. Rijnja (domeindeskundige)

W.M. Rouw (studentlid)

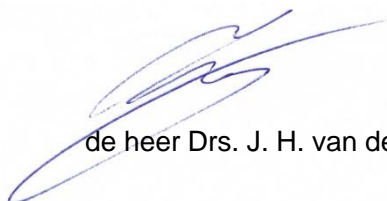
Mevrouw C.M.F. Bomhof MOC, auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

Bij de aanvraag heeft de instelling een kritische reflectie aangeboden. Deze voldeed naar vorm en inhoud aan de eisen van het desbetreffende NVAO-beoordelingskader en aan de eisen van het *NQA-protocol 2016*. Het visitatiepanel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. Om een beter zicht te krijgen op de kwaliteit van de eindwerken heeft het besloten om de meest recente set afstudeerwerken af te wachten om op basis daarvan een oordeel te vormen over standaard 4. In september 2017 heeft deze beoordeling plaats gevonden. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, oktober 2017

Panelvoorzitter

de heer Drs. J. H. van den Hoff

Lead-auditor

mevrouw C.M.F. Bomhof MOC

Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens

<i>Administratieve gegevens opleiding(en)</i>	
naam opleiding zoals in CROHO	Communicatie
oriëntatie en niveau opleiding	Hbo-bachelor
voor opleidingen in het hoger beroepsonderwijs de te hanteren toevoeging aan de graad. Zie de ministeriële regeling en de daarin vervatte referentielijst en de uitwerking daarvan door de NVAO (Stcrt. 2013, 35337). Afwijkingen moeten worden gevalideerd door het visitatiepanel	BBA
aantal studiepunten	240
afstudeerrichtingen	Crossmedia Storytelling, IC Change, Strategisch Reputatiemanagement
locatie(s)	Ede
variant(en) voltijd, deeltijd, duaal, 3-jarig traject voor vwo bij een hbo-bacheloropleiding	voltijd
joint programme (indien van toepassing), met opgave van de betrokken partnerinstellingen en het type graadverlening (joint/double/multiple degree)	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
registratienummer in CROHO	34405

<i>Administratieve gegevens instelling</i>	
naam instelling	Christelijke Hogeschool Ede
gegevens contactpersoon instelling	Elly van den Berg Thomassen
e-mailadres voor kopie aanmelding	evdberg@che.nl
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief (besluit dd. 18-06-2013)

Schets van de opleiding

De opleiding Communicatie maakt sinds 2016 deel uit van het domein Media en Organisatie aan de Christelijke Hogeschool Ede (verder CHE). Tot dat domein behoren ook de opleidingen Journalistiek, Bedrijfskunde MER (BKM) en Human Resource Management (HRM). Voor 2016 vormden de opleidingen Communicatie en Journalistiek samen de academie Journalistiek en Communicatie. De vervlechting met de opleiding Journalistiek is groot. Oorspronkelijk komt de opleiding communicatie voort uit de opleiding journalistiek. De opleiding beschrijft in de Kritische Reflectie de aandacht voor het vertellen van verhalen (storytelling), die niet alleen past bij de opleiding Journalistiek en Communicatie, maar ook voortkomt uit de roots van de CHE. De Christelijke spiritualiteit is een belangrijk vertrekpunt voor de visie op onderwijs en hoe CHE studenten wil opleiden als betrouwbare, bezielde, en ambachtelijk excellente professionals die zich bewust zijn van hun maatschappelijke rol en verantwoordelijkheid.

De opleiding schrijft in het voorwoord van de Kritische Reflectie: “Het is een vak om verhalen te delen, om van daaruit te creëren en daarmee te bouwen aan vertrouwen van mensen in organisaties, bedrijven en instellingen. Het gaat om echt contact maken, luisteren naar het verhaal van de doelgroep. Dat heeft sensitiviteit nodig van de communicatieprofessional om het te verstaan én om zelf een verhaal te vertellen dat deugt en vertrouwen geeft” (Kritische Reflectie). Het tijdperk van de puur zendende communicatieprofessional is voorbij, vindt de opleiding. De opleiding Communicatie richt zich op storytelling, storylistening en storysharing.

In 2013 is het curriculum vernieuwd, mede naar aanleiding van de visitatie in 2011. Het toenmalige accreditatiepanel adviseerde het management om de opleiding te vernieuwen met actuele en relevante inhoud. Ook toetsing was een belangrijk ontwikkelpunt. Begonnen is met het opstellen van een nieuw beroepsprofiel (zie standaard 1). Volgens dat profiel zijn in Ede opgeleide communicatieprofessionals in staat om een constructieve rol te vervullen in de veranderingen die zich in de maatschappelijke context afspelen. De opleiding heeft daarom gekozen voor een programma dat nog sterker leert om issues te signaleren, naar doelgroepen te luisteren en verhalen op te halen, voordat een corporate story, een reputatiestrategie of een campagne wordt ontworpen.

Het nieuwe beroepsprofiel is verder uitgewerkt in kerntaken: realistische beroepshandelingen en –producten die representatief zijn voor het werkveld en de dagelijkse praktijk van een communicatieprofessional op hbo-niveau. De formulering van beroepsprofiel, kerntaken en de ontwikkeling van het curriculum rond die kerntaken is een intensief traject geweest, waarbij het werkveld nauw betrokken is geweest. In vergelijking met het oude curriculum is er meer ruimte voor praktijksturing in het onderwijsprogramma, waarbij studenten leren van en in de praktijk, waarbij een groter appel wordt gedaan op het onderzoekend en reflectief vermogen van studenten (Kritische Reflectie). Vanaf 2014 is het nieuwe curriculum stapsgewijs ingevoerd. In 2016-2017 zijn de studiejaar 3 en 4 vernieuwd. De opleiding telt 269 studenten. In het studiejaar 2017-2018 zijn 67 studenten ingestroomd.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op dit gebied van de beoogde eindkwalificatie. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

Beroepsbeeld

De opleiding Communicatie leidt studenten op tot vakinhoudelijke, sensitieve en zelfstandige communicatiedeskundigen. In de Kritische Reflectie beschrijft de opleiding het beroep als volgt: “De nieuwe communicatieprofessional draagt bij aan een communicatieve organisatie, verbindt stakeholders binnen en buiten de organisatie, ondersteunt anderen in hun communicatieve rol, bouwt aan duurzaam vertrouwen en creëert cross mediale content die het hart raakt.”

Communicatie Ede heeft tot doel om vakmensen af te leveren die breed inzetbaar zijn in zowel de profit als non-profit sector, die zich gespecialiseerd hebben in een van de vakgebieden: strategisch reputatiemanagement, crossmedia storytelling of begeleiding en facilitering van teams en communicatieprocessen. Afgestudeerden kunnen zowel in de profit- als in non-profitsector terecht komen en zijn geoefend in ondernemerschap om als zzp'er aan de slag te gaan.

De opleiding werkt intensief samen met het werkveld. De werkveldadviescommissie vormt een afspiegeling van het toekomstige werkveld van de afgestudeerde communicatie student. De werkveldadviescommissie is betrokken bij de ontwikkeling van het curriculum, beoordelingen van scripties en het ontvangen van studenten voor praktijkgerichte opdrachten.

Het panel heeft met plezier kennisgenomen van het beroepsbeeld, dat de opleiding heeft gecommuniceerd. Het panel vindt het belangrijk dat Communicatie CHE nauw samenwerkt met het werkveld. Het panel heeft er waardering voor dat de opleiding daarbij het beroepsbeeld blijvend toetst aan de snelle ontwikkelingen die zich op het terrein van communicatie voltrekken.

Eindkwalificaties

De opleiding Communicatie heeft de eindkwalificaties ontleend aan de vijf ontwikkelde competenties door het Landelijk Overleg Communicatie opleidingen (LOCO) en de beroepsgroep LOGEION. Communicatie CHE heeft drie opleidingseigen competenties toegevoegd en twee LOCO competenties aangevuld. Het gaat hierbij om de LOCO competenties (1) Onderzoeken en analyseren, (2) Ontwikkelen en adviseren communicatiebeleid, (3) Concepting en creëren van communicatiemiddelen (aangevuld), (4) Plannen en organiseren van communicatieprocessen en –projecten, (5) Verbinden van organisatie en samenleving (aangevuld). De opleiding heeft de volgende drie opleidingseigen competenties toegevoegd: (6) Begeleiden en faciliteren van communicatie, (7) Professioneel handelen) en (8) Persoonlijke competentie (zie verder bijlage 1).

Het panel heeft gezien dat de opleiding de eindkwalificaties expliciet heeft gekoppeld aan de Dublin descriptor en HBO kern kwalificaties. Hiermee is aangetoond dat de eindkwalificaties het hbo-bachelorniveau vertegenwoordigen. Er is een opbouw in niveau. Studenten starten op niveau 1 met het werken aan een enkelvoudige situatie, waarbinnen studenten een uitvoerende bekwaamheid aantonen. Op niveau 2 werken studenten vanuit richtlijnen in een complexe

situatie, waarbij studenten methodisch, zelfstandig te werk gaan en daarover overleg voeren en verantwoording kunnen afleggen. Niveau 3 betreft het kunnen analyseren van communicatievraagstukken en het ontwikkelen van oplossingen. Het eindniveau sluit aan bij landelijk gehanteerde NLQF-niveau 6.

Het panel stelt vast dat de opleiding goed op de hoogte is van de ontwikkelingen in het vak en de effecten daarvan op de eindkwalificaties. Het panel adviseert de opleiding om een actieve rol in het Landelijk overleg te vervullen om zo goed op de hoogte te blijven van de laatste ontwikkelingen en de dialoog over de eindkwalificaties en het beroepsbeeld te beïnvloeden.

Profilering

De opleiding Communicatie gaat uit van het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel, maar heeft er ook eigen accenten aan toegevoegd. De opleiding wil professionals opleiden die een bijdrage leveren aan de maatschappij: waardenvolle, omgeving sensitieve en flexibele young professionals. Studenten moeten leren te werken met verhalen die verbinden, met een open mind in het leven en het vak te staan, op weten te treden als critical friend en change agent.

De opleiding heeft daarbij gekozen voor een zogenaamd T-shaped educational profile. Studenten worden opgeleid tot zelfstandige, ondernemende professionals met een gedegen theoretische en praktische basis en een eigen specialisatie: in strategisch reputatiemanagement, crossmedia storytelling, of begeleiding en facilitering van teams en communicatieprofessionals (IC&Change: interne communicatie en verandermanagement).

Naast eindkwalificaties heeft de opleiding een aantal kerntaken en BoKSlijnen geformuleerd die er toe moeten bijdragen dat studenten de eindkwalificaties beheersen (zie verder standaard 2). Het panel ziet een grote overlap tussen eindkwalificaties, kerntaken en BoKSlijnen en stelt vast dat de kerntaken en BoKSlijnen het inhoudelijk profiel van de beoogde eindkwalificaties verder inkleuren. Daardoor krijgt de opleiding een heel eigen CHE-profiel. Toegevoegd zijn in BoKSlijn 1, communicatie, het vak theorie gerelateerd aan het communicatiedomein, BoKSlijnen 5 en 6, gericht op Religie en Cultuur en Politiek en Maatschappij en BoKSlijn 7, aandacht voor ethiek. De CHE vindt daarnaast het belangrijk om studenten in een internationale context op te leiden. De opleiding Communicatie maakt dit concreet door ruimte te creëren voor internationale ervaring en door het organiseren van een internationale expeditie.

Het panel vindt de aandacht voor de morele dimensie van het vak, voortkomend uit de christelijke signatuur, het beroepsbeeld waarin storytelling een belangrijke rol vervult en de expliciete aandacht voor internationalisering karakteristiek voor deze opleiding Communicatie en daarmee het profiel onderscheidend van andere opleidingen communicatie in Nederland.

Aansluiting op beroepspraktijk

De opleiding heeft contact met het werkveld via de werkveldadviesraad, door contacten met praktijkbegeleiders, externe beoordelaars en alumni. Door de nauwe samenwerking met het werkveld is de opleiding in staat om de eigen opleidingsprofilering scherp te stellen. Het panel heeft met diverse werkveldvertegenwoordigers gesproken en ziet dat er een nauwe betrokkenheid is, onder meer ook door de inzet van werkveldvertegenwoordigers bij de begeleiding en beoordeling van eindwerken.

Conclusie

De opleiding Communicatie van de CHE heeft een eigen onderscheidend beroepsbeeld en profilering gedefinieerd. Daarbij heeft de opleiding de landelijk vastgestelde eindkwalificaties als uitgangspunt gekozen en deze op eigen wijze ingevuld en aangevuld, om zo tot een eigen inkleuring te komen. Onderscheidende onderdelen van de profilering zijn de herkenbare christelijke signatuur en de nadruk op storytelling en internationalisering. De contacten met het werkveld zijn intensief en dragen bij tot een actueel en passend beroepsbeeld en eindkwalificaties. De eindkwalificaties zijn in lijn met de Dublin descriptoren en voldoen aan de eisen die gesteld mogen worden aan het hbo bachelorniveau.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van de onderwijsleeromgeving. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

Opzet programma

De opleiding bestaat uit vier studie jaren met elk vier onderwijsblokken of twee semesters. Centraal in de opzet van het programma is het werken aan zogenaamde kerntaken, handelingen en producten ontleent aan de dagelijkse communicatiepraktijk. Communicatie CHE onderscheidt de volgende kerntaken: (1) onderzoeken en interpreteren van trends en ontwikkelingen in de interne en externe omgeving, (2) ontwikkelen van en adviseren over communicatiebeleid, (3) creëren en realiseren van content, concepten en communicatiemiddelen, (4) ondernemen en interdisciplinair samenwerken binnen en buiten de organisatie, (5) bouwen aan en representeren van identiteit en merk, relatie en reputatie en (6) begeleiden en faciliteren van teams en processen in organisaties. De kerntaken zijn in de visie van de opleiding de aanknopingspunten voor een krachtige leeromgeving, waar studenten herkenbare en aanwijsbare beroepssituaties tegenkomen. Het panel vindt de kerntaken herkenbaar voor de beroepspraktijk van communicatieprofessionals. Studenten werken tijdens onderwijsblokken en semesters aan kerntaken, waarbij het onderzoekend en reflectief vermogen een rol speelt om tot handelen of beroepsproduct te komen.

In de opeenvolgende jaren werken studenten naar het eindniveau toe.

In eerste fase (propedeuse) werken studenten toe naar competentieniveau 1, waarin zij taken in relatief eenvoudige situaties kunnen uitvoeren. Studenten maken kennis met projecten in de praktijk voor deel ook buiten de hogeschool. Studenten worden voorbereid op bijvoorbeeld cultuuronderzoek, en organisatieadvies voor organisaties als Achmea, Rabobank, Afas, Pon Volkswagen en Universiteit Twente. Alle kerntaken komen aan bod. Het panel heeft met enthousiaste studenten gesproken die het eerste jaar een goed beeld krijgen van het communicatievak en meteen aan de slag kunnen, bijvoorbeeld met het maken van een folder.

In fase 2 (jaar 2 en eerste helft jaar 3) werken studenten aan de hand van kerntaken aan competentieniveau 2, op een meer complex niveau waarbij meer zelfstandigheid van studenten wordt verwacht. Een centraal onderdeel van het tweede jaar is de zogenaamde Studentonderneming (zie ook beroepsvaardigheden). Begin jaar 3 gaat student aan de slag in stage die breed en oriënterend van aard is.

Fase 3 begint de tweede helft van het derde jaar. Studenten werken aan competenties op niveau 3 (startbekwaam professional) en kiezen een uitstroomprofiel (1) Strategisch reputatiemanagement, (2) IC en change (interne communicatie en verandermanagement) of (3) Crossmedia storytelling. Het vierde jaar wordt afgesloten met een stage in een afstudeerbedrijf, waar studenten ook een afstudeeropdracht uitvoeren (zie standaard 4).

Het panel vindt het onderwijsprogramma zorgvuldig opgebouwd. Alle relevante vakken en vaardigheden komen goed aan bod in deze opzet. De opzet doet recht aan het gewenste profiel van de T-shaped professional met een specialisatie. Studenten zijn duidelijk enthousiast over de werkwijze en de manier waarop ze zo kennis maken met de beroepspraktijk en zich de kennis en vaardigheden eigen kunnen maken.

Inhoud programma

Kennis

De opleiding heeft de vakinhoud van haar onderwijsprogramma beschreven in acht verschillende BoKSlijnen. Middels deze BoKSlijnen zijn leerlijnen en Body of knowledge & skills geïntegreerd. In deze BoKSlijnen heeft de opleiding de verschillende kennisdomeinen van het communicatievak uitgewerkt en aangevuld met relevante literatuur. Het gaat om de volgende BoKS-lijnen: (1) communicatie, het vak, (2) taalvaardigheid, (3) mediatechnieken en creatie, (4) onderzoek, (5) religie en cultuur, (6) politiek en maatschappij, (7) identiteit en ethiek, en (8) economie en ondernemen. In de BoKSlijnen is het profiel van de opleiding terug te vinden. Het panel heeft vastgesteld dat de BoKSlijnen de benodigde kennis voor startende communicatieprofessionals afdekken. De literatuur is relevant en up-to-date. Het panel zou daarbij graag meer verwijzingen naar internationale vakliteratuur willen zien en adviseert de opleiding om deze een plaats in de BoKSlijnen te geven.

Beroepsvaardigheden

De opleiding vindt het belangrijk om praktijk en onderwijs continu met elkaar te verbinden en studenten samen met het werkveld op te leiden. Beroepsvaardigheden hebben dan ook een belangrijke plaats in het onderwijsprogramma, dat gericht is op het uitvoeren van de kerntaken. Beroepsvaardigheden komen aan bod bij het werken aan projecten en bij aparte trainingen gericht op specifieke vaardigheden. Voorbeelden zijn mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid,

het werken met grafische programma's, de ontwikkeling van folders, organisatie van events, het houden van pitches, adviseren en coachen. Ook ondernemersvaardigheden komen aan bod, vanuit de overweging dat steeds meer communicatieprofessionals als ZZP'ers aan de slag gaan. In jaar 2 beginnen studenten een eigen onderneming, geregistreerd bij de KvK en werken aan betaalde opdrachten voor externe opdrachtgevers. Het onderdeel Studentonderneming draait ieder blok van het tweede jaar met een andere kerntaak. Studenten doorlopen de hele cirkel van onderzoek, analyse, ontwerp, handelen, uitvoer, en evaluatie met stakeholders. Eén van de opdrachten is internationale expeditie, die uit eigen onderneming betaald moet worden. In jaar 3 en 4 lopen studenten stage, waarbij de beroepsvaardigheden verder worden ontwikkeld.

Studenten werken niet alleen aan hun eigen ontwikkeling maar geven ook een bijdrage aan de ontwikkeling aan andere communicatiestudenten in hun opleiding. Derdejaars studenten begeleiden bijvoorbeeld eerste jaarstudenten tijdens hun oriëntatiestage en eerste jaarstudenten begeleiden aspirant studenten bij kennismakingsevent de Communityday.

Het panel ziet dat de opleiding goed invulling weet te geven aan haar wens om studenten in nauw contact met de praktijk op te leiden (de zogenaamde praktijksturing, zie verderop onder Vormgeving van het programma). Het panel is daarbij vooral positief over het project Studentonderneming in het tweede jaar. Studenten zijn daar enthousiast over en voelen zich uitgedaagd om de onderneming tot een succes te maken. Ook leren studenten goed waar hun passie en talenten liggen. Voorbeelden van ondernemingen zijn een filmbedrijf, een coachingsbureau, gericht op het coachen van presentatievaardigheden of een tekstbedrijf. Studenten voelen zich goed voorbereid op de beroepspraktijk, zo blijkt uit de NSE (3,8 op 5). Het panel kan deze uitkomst onderschrijven op basis van de gesprekken die het met diverse studenten heeft gevoerd. Het panel heeft daarbij kennisgemaakt met ondernemende, zelfkritische en goed op de beroepspraktijk voorbereide studenten.

De cruciale rol die het werken in de praktijk heeft voor de opleiding stelt eisen aan de geschiktheid van stageplaatsen. Het panel heeft daarover gesproken met de opleiding en stelt vast dat de opleiding heldere eisen stelt aan de kwaliteit van de stageplaatsen en de begeleiding van studenten op hun stages. De opleiding is daar in de ogen van het panel terecht kritisch op.

Onderzoek(svaardigheden)

Communicatie CHE noemt onderzoekend vermogen als een van de pijlers van haar didactisch concept (zie verder onder Vormgeving). Deze pijler is uitgewerkt in competenties, met als fundament de BoKS lijn onderzoek. In de ogen van de opleiding is onderzoek een middel om kwalitatief hoogwaardige beroepsproducten en beroepshandelingen te realiseren. De opleiding beschrijft deze visie in het opleidingsplan. Studenten die afstuderen als beginnend communicatieprofessionals moeten beschikken over een reflectieve houding, waarin zij hun eigen handelen kunnen verantwoorden; kennis en vaardigheden in evidence based practice toepassen en de vaardigheid om te kunnen innoveren. Het panel onderschrijft deze visie en vindt deze goed passen bij het communicatievak.

Communicatie CHE werkt in haar onderwijsprogramma systematisch aan het vergroten van onderzoeksvaardigheden. In de propedeuse leren studenten onderzoeksvragen formuleren, waarna in het tweede jaar studenten ervaring opdoen met kwantitatief en kwalitatief onderzoek. In het derde jaar besteedt de opleiding aandacht aan het verbreden en verdiepen van het

onderzoekspalet in de specialisaties en in een verdiepende module. In het afstudeerjaar zijn er nog diversie masterclasses om het praktijkgerichte onderzoek verder te ondersteunen. De opleiding omschrijft deze opbouw als de gang van onderzoekend leren naar lerend onderzoeken. Het panel vindt de onderzoekslijn goed en degelijk uitgewerkt. Het panel is tevreden over de aandacht voor vraagarticulatie in jaar 1 en de aandacht voor de verantwoording voor de toe te passen onderzoeksmethodologie, die in jaar 3 en 4 aan de orde komt.

Het Lectoraat Journalistiek en Communicatie aan de CHE heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van de onderzoeksleerlijn en speelt een stimulerende rol bij verspreiden van deels eigen ontwikkelde wetenschappelijke kennis in onderwijsprogramma. Het lectoraat heeft vooral ingezet op een goede vraagarticulatie en heeft studenten en docenten ondersteund met een eigen ontwikkeld Lexicon over onderzoeksvragen. Docenten vertellen dat in het eerste jaar het systematisch verwonderen centraal staat: studenten leren te houden van het vraagteken. Ook in andere vakken krijgt de systematische verwondering een plek. Bij de module religie en ethiek bijvoorbeeld krijgen studenten de opdracht om naar een andere geloofsgemeenschap te gaan en te reflecteren op wat een vreemde omgeving met hen doet.

Het lectoraat is ook actief in het stimuleren van andere onderzoeksmethoden dan de meer traditionele vormen, zoals actie-onderzoek. Studenten participeren soms in onderzoeksprogramma's van het lectoraat. Een voorbeeld daarvan is onderzoek op het zorgcentrum Riederborgh naar het ontwikkelen van een motiverende corporate story. Het lectoraat zou de participatie van studenten willen intensiveren. Het panel vindt dat een goede insteek om studenten de kans te geven een bijdrage te leveren aan langere onderzoekstrajecten. Ook zou het een goede mogelijkheid zijn om studenten die dat willen meer uitdaging te kunnen geven.

Internationalisering

Conform CHE-beleid is internationalisering een belangrijke pijler in het onderwijs. Er is in de opleiding ruimte voor internationaal semester en buitenlands studie, of mogelijkheid om stage te lopen in buitenland. In jaar 2 is er een internationale expeditie. Enkele programma's worden in het Engels aangeboden. De opleiding wil meer Engelstalig studiemateriaal inzetten en meer intercultureel en/of internationale samenwerking met andere opleidingen.

In het gesprek met het panel vertelt de opleiding dat de mogelijkheden voor studenten om in het vierde jaar naar het buitenland te gaan, is vergroot, nu er een grotere vrije ruimte is ingebouwd in het eerste semester. Ook bestaat de mogelijkheid dat studenten het afstudeertraject in het tweede semester van het derde jaar vervroegen, zodat zij het vierde jaar kunnen afsluiten met een internationale ervaring. Studenten zeggen blij te zijn met de verruimde mogelijkheden, om de buitenlandse ervaring te kunnen uitbreiden. De opleiding heeft een keuzeminor International Communication ontwikkeld die studenten Communicatie kunnen volgen samen met studenten van internationale partnerinstellingen. De deelname aan de minor bestaat voor de helft uit internationale studenten.

Het panel ziet dat de opleiding studenten actief stimuleert om een internationale ervaring op te doen en vindt dat een pluspunt. Het panel is positief over het Engels dat in het onderwijsprogramma is ingebed. Ook is het panel positief over de ontwikkelde minor. Het panel onderschrijft het streven van de opleiding om meer Engelstalig studiemateriaal te introduceren.

Vormgeving van het programma

Didactisch concept

In het Opleidingsplan en in de Kritische Reflectie heeft de opleiding Communicatie haar didactisch concept beschreven. De opleiding Communicatie wil een krachtige leeromgeving creëren, waarin studenten werken aan hun professionele ontwikkeling. De vier pijlers van de krachtige leeromgeving zijn (1) praktijksturing, (2) dialoog tussen docent en student, gericht op betekenis, (3) actieve rol voor studenten en (4) onderzoekend vermogen.

De pijler *praktijksturing* krijgt vorm in het werken aan de zes kerntaken. De praktijk start vanaf jaar 1. Studenten werken vanaf blok één aan de zogenaamde kerntaken aan een authentieke opdracht en zoveel mogelijk voor een authentieke opdrachtgever. In het opleidingsplan en de Kritische Reflectie benoemt de opleiding deze manier van werken als *trialogisch*: studenten, docenten en werkveld ontmoeten elkaar bij projecten, opdrachten en cases gerelateerd aan de verschillende kerntaken, waarbij zij allen kunnen werken, leren en onderzoeken. Voorbeelden van deze manier van werken zijn de ontwikkeling van een folder in blok 1 van de propedeuse, waarin studenten, docenten en de externe opdrachtgever betrokken zijn. In jaar 3 werken studenten in opdracht van het Sint Antoniusziekenhuis in Nieuwegein door het communicatiever maken van de organisatie.

Opdrachtgevers, docenten en studenten zien voordelen aan deze manier van werken, zo blijkt uit de gesprekken die het panel heeft gehouden. Opdrachtgevers zien dat studenten werken aan serieuze producten, waar de opdrachtgevers baat bij hebben. Zo vertelde een opdrachtgever aan het panel een gesprek met een student te hebben ervaren als een gesprek met een young professional, op gelijkwaardige basis. Studenten krijgen de kans om hun kennis te gebruiken in een vaak weerbarstige praktijk en geven aan daarvan te leren. De opleiding blijft in staat om in de snelle ontwikkelingen van het vak haar curriculum up to date te houden. De samenwerking is hecht, of zoals een gesprekspartner het omschreef: Werk en onderwijs zitten als twee gevouwen handen bij elkaar. Het panel is lovend over de wijze waarop de opleiding invulling geeft aan de pijler praktijksturing.

De pijler *dialoog* tussen docent en student komt naar voren in de dagelijkse praktijk van het onderwijs en de studieloopbaanbegeleiding (zie verderop). Studenten voelen zich serieus genomen tijdens de opleiding. Docenten benaderen studenten als junior collega's en dat ervaren studenten als zeer prettig. Studenten en docenten houden elkaar scherp en dat is belangrijk, gelet op de snelle ontwikkelingen in het communicatievak. Hierin komt de community gedachte binnen de opleiding duidelijk naar voren.

De *actieve rol van studenten* krijgt inhoud in de werkvormen die de opleiding hanteert. De nadruk ligt op werkcolleges en practica-uren, waarin studenten werken aan praktijkopdrachten. Studenten zien dat in de loop van de studie het onderwijs interactiever wordt, waarbij steeds meer een actieve rol van hen wordt verwacht. Het aantal hoorcolleges neemt af. Theorie wordt meer en meer verweven in de werkcolleges en de praktijkopdrachten. Studenten hebben veel waardering voor de actieve werkvormen in de opleiding. Zij beoordelen de aangeboden programma's met een 4,3 uit 5 op de NSE.

Het panel vindt dat de opleiding een helder didactisch concept hanteert en dit goed heeft vormgegeven in een krachtige leeromgeving. Inhoud en vormgeving stellen studenten in staat om binnen vier jaar de eindkwalificaties te behalen.

Instream en leerroutes

De opleiding Communicatie is toegankelijk voor studenten met een mbo-4 diploma, een havo-diploma of een vwo-diploma. Havostudenten met een CM-profiel zonder wiskunde als eindexamenvak moeten een instaptoets wiskunde afleggen. Aspirantstudenten van 21 jaar en ouder, zonder bovengenoemde diploma's, kunnen een toelatingsexamen aanvragen. Aspirantstudenten met een vwo-diploma kunnen gebruik maken van VWO-route van 180 EC: zij volgen versneld een aantal vakken van het eerste jaar en het tweede jaar van de opleiding, in een jaar tijd. Het panel heeft studenten gesproken die het versnelde traject hebben gevolgd. Studenten geven aan dit traject succesvol te hebben afgerond en de eerste twee jaar als pittig te hebben ervaren.

Aankomende studenten worden goed voorgelicht over hun toekomstige studie. Er zijn open dagen, meeloopdagen en de opleiding organiseert een Experience day. Op de Experience day gaan belangstellenden voor de opleiding Communicatie aan de slag als communicatieprofessional met een echte casus, daarbij bij gestaan door eerste jaarstudenten. Ook maakt de opleiding gebruik van studiechecks. Het panel vindt het instroomtraject adequaat vormgegeven. Aankomende studenten kunnen zich een goed beeld vormen van de opleiding.

Er is geen specifiek excellentietraject voor studenten Communicatie, die graag extra uitgedaagd willen worden. De CHE is bezig om een excellentietraject te ontwikkelen en voert daarvoor in het studiejaar 2016-2017 een pilot uit. Wel kunnen studenten als studentassistent of als coach voor jongerejaars aan de slag. Het panel is er voorstander van dat de opleiding Communicatie mogelijkheden biedt voor studenten die graag meer willen leren dan hen wordt aangeboden in het reguliere programma.

Begeleiding

Studieloopbaanontwikkeling (SLO) heeft in eerste fase van de opleiding vooral de focus op studiebegeleiding, dat wil zeggen het plannen, leren en sturen van leerprocessen. In de tweede fase focust de SLO meer op de persoonlijke ontwikkeling van studenten als professional. De nadruk ligt meer op kwaliteiten, talenten, motieven en de manieren van samenwerken. In de derde fase staat de SLO vooral in het teken van het toekomstig vakmanschap, het profiel van de student en het positioneren in de arbeidsmarkt. Studenten zien in de eerste fase van hun opleiding de studieloopbaanbegeleider iedere week; naar mate de studie vordert neemt de zelfsturing en eigen regie toe. Tijdens SLO-bijeenkomsten reflecteren studenten een-op-een of in kleine groepen op leerervaringen, competentie en visie-ontwikkeling. Een SLO-groep bestaat uit veertien studenten.

Studenten vertellen het panel zich goed gecoacht te voelen door hun studieloopbaanbegeleiders, in alle fases van hun studie. Studenten vinden de gesprekken behulpzaam in de reflecties op hun eigen ontwikkeling als professional en zijn blij dat de opleiding de invulling van SLO heeft gewijzigd van louter reflectie op persoonlijke doelen naar het voeren van gesprekken. De opleiding zoekt naar verschillende manieren om deze gesprekken vorm te geven. Een voorbeeld daarvan zijn de zogenaamde Denkdiners, waarbij studenten tijdens diners worden uitgedaagd om

antwoorden te geven op vragen als wat bezielt je, wat houdt je bezig en hoe geef je dat vorm in je toekomstige beroep?

Het panel is positief over de invulling en de doorontwikkeling van de SLO, zoals die door de opleiding is ingezet. Het panel ziet nog mogelijkheden om bijvoorbeeld het procesverslag, dat studenten in hun afstudeerfase maken de functie te geven als afronding van de SLO. Studenten zouden in dat procesverslag, mogelijk aan de hand van een model (bijvoorbeeld Korthagen of STARR), kunnen reflecteren op hun functioneren als beginnend professional.

Docenten

Het docententeam bestaat uit 45 medewerkers (32.1 fte voor beide opleidingen J&C), met verschillende deskundigheden. Binnen het team werken communicatieprofessionals, bedrijfseconomen, grafische vormgevers en taaldeskundigen. Negentien docenten hebben een masteropleiding afgerond. Studenten zijn enthousiast over het docententeam. Docenten beschikken over veel relevante ervaring in de beroepspraktijk, vertellen studenten. Zij vinden de docenten inspirerend en bevlogen. De contacten tussen studenten en docenten zijn goed. Studenten voelen docenten echt naast hen staan. De Christelijke Hogeschool Ede biedt docenten ondersteuning in didactische vaardigheden, zoals cursus startende docenten, BKE-traject en BKS traject, gericht op begeleiding van studenten.

Het panel heeft kennis gemaakt met een bevlogen, betrokken en deskundig team van docenten. De afgelopen jaren hebben zich een aantal wijzigingen in het docententeam voorgedaan, waarbij de opleiding met opzet gestuurd heeft op de aanname van kandidaten met een actuele beroepservaring. De studenten herkennen dat en zien dat docenten met passie voor het vak Docenten ondersteunen elkaar in de professionele ontwikkeling en hebben met veel inspanning én plezier een actieve rol vervuld in de recente curriculumvernieuwing.

Voorzieningen

De opleiding is gevestigd in het hogeschoolgebouw aan de Oude Kerkweg in Ede. Het gebouw is onlangs gerenoveerd en uitgebreid met nieuwbouw. Het panel heeft het hogeschoolgebouw leren kennen als een gebouw met een open, lichte sfeer. Er zijn voldoende werkplekken voor studenten met ruim voldoende stopcontacten. Door het gehele gebouw is een draadloos netwerk beschikbaar. De CHE beschikt over een uitgebreide mediatheek, een nieuw restaurant en een groot atrium, dat als ontmoetingsplaats dient. De opleiding Communicatie beschikt over een medialab, waarin studenten met technische hulpmiddelen kunnen werken aan creatieve opdrachten. De opleiding maakt verder nog gebruik van het Academiehart, een centraal punt van de Academie Mens en Arbeid, waar studenten, docenten en externen elkaar ontmoeten.

Het panel heeft tijdens de bezochtdag verschillende lokalen van het gebouw leren kennen en vindt de voorzieningen goed op orde.

Conclusie

Het panel stelt vast dat de opleiding Communicatie over een gedegen opgebouwd programma beschikt waarin praktijksturing, dialoog, een actieve rol van studenten en onderzoekend vermogen de pijlers van vormen. In een zorgvuldig ontworpen onderwijsprogramma komen studenten van meet af aan met kerntaken in aanraking door het uitvoeren van authentieke opdrachten voor authentieke opdrachtgevers. Het onderwijsprogramma met zijn gedegen inhoud en actieve werkvormen vormt een krachtige leeromgeving, die studenten goed in staat stelt om binnen vier jaar de eindkwalificaties te behalen. De mooi zelf opgebouwde inhoudelijke BoKSleerlijnen, de praktijkgerichtheid van de opleiding en de wijze waarop studenten onderzoekend vermogen ontwikkelen zijn positieve elementen van deze opleiding. Het panel heeft verder veel waardering voor de inspirerende communities, waarin studenten, docenten en werkveld met elkaar samenwerken, de ontwikkeling die de studieloopbaanbegeleiding doormaakt, de mogelijkheden voor studenten om een internationale ervaring op te doen. Tot slot is het panel enthousiast over de kwaliteit van het docententeam en de voorzieningen. Het panel ziet kansen om de verbinding tussen studenten en lectoraat te verbinden. Ook zou het panel meer mogelijkheden willen zien voor excellentietrajecten. Het panel ziet deze punten nadrukkelijk als ontwikkelpunten voor de toekomst. Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van toetsing. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

Toetsbeleid

Het toetsbeleid van de opleiding is vastgelegd in het toetsplan van de academie Journalistiek & Communicatie. In het toetsplan is opgenomen hoe er getoetst wordt, wat er getoetst wordt en welke uitgangspunten hieraan ten grondslag liggen. De academie heeft de volgende doestellingen vastgelegd in het toetsplan:

- Het toetsen voldoet aan de wettelijke regels en landelijke afspraken;
- Bij toetsen en beoordelen doen we de studenten recht;
- De eindkwalificaties van de opleiding tot journalist of communicatie-professional worden geborgd.

Het panel vindt het toetsbeleid adequaat beschreven. Het toetsbeleid komt voldoende tegemoet aan de eisen die daaraan kunnen worden gesteld op het gebied van validiteit, betrouwbaarheid en transparantie.

De opleiding heeft de implementatie van het toetsbeleid stevig opgepakt, waarbij diverse verschillende ontwikkelingen zichtbaar zijn:

(1) Toetsen hebben bij het ontwerp van het onderwijsprogramma gediend als uitgangspunt. Bij elk ontwerp van onderwijsblok heeft de opleiding zich de vraag gesteld wat studenten moeten kunnen aantonen aan het einde van het onderwijsblok. Dit heeft geleid tot toename van assessments, bijvoorbeeld bij het eerstejaars blok, waarbij studenten een event moeten organiseren. Daarbij worden studenten via een assessment getoetst op samenwerking.

(2) Het werkveld is meer betrokken geraakt bij onderwijsprogramma door onder meer het werken aan kerntaken in opdrachten van het werkveld, waarbij het werkveld een rol vervult bij de beoordelingen;

(3) De opleiding is bezig om het aantal kleine toetseenheden terug te dringen. In ieder blok is een kerntaaktoets ontwikkeld met een grote variëteit aan toetsvormen.

Uitvoering

De opleiding Communicatie maakt gebruik van diverse toetsvormen, voor kennis (gericht op BoKSlijnen), kerntaken (gericht op vakmanschap) en SLO (gericht op persoonlijke en professionele ontwikkeling. Zo wordt kennis getoetst door middel van schriftelijke tentamens, maar ook integraal met de toetsing van de kerntaak. Kerntaken worden getoetst door vaardigheidstoetsen, assessments en beroepsproducten. De voortgang van studenten in hun persoonlijke en professionele ontwikkeling wordt gevolgd in het portfolio en draait vooral om summatieve feedback. De opleiding werkt verder aan de ontwikkeling van andere toetsvormen zoals bedrijfsvideo's, adviezen en presentaties, waarbij de opleiding meerdere competenties en BoKS-onderdelen tegelijkertijd kan toetsen.

Toetsen worden ontwikkeld volgens toetsmatrijzen. De toetsmatrijzen zijn de basis voor de toets en het beoordelingsformulier. De toetsmatrijzen zijn opgesteld tegelijk met de ontwikkeling van het

curriculum in 2014 en beschrijven algemene onderdelen (credits, examinator, tijdvak en programma), onderwerpen van de BoKS in termen van Bloom; competenties op het niveau van gedragsindicatoren en de basis van de leeruitkomsten van het programma. Verder werken docenten met een checklist, waarin nauwkeurige richtlijnen zijn opgenomen voor het soort toetsvragen, toetscriteria en toekenning van de punten. Het panel is tevreden over de opzet van de toetsmatrijzen en ziet dat deze nog verder ontwikkeld kunnen worden door meerdere niveaus van de taxonomie van Bloom in de matrijzen toe te passen. Nu zijn de meeste toetsen gericht op kennis en begrip.

Studenten zijn tevreden over de toetsen en de wijze waarop zij zich kunnen voorbereiden op de toetsing. Bij de start van een onderwijsblok geeft de opleiding informatie over toetsing en beoordeling. De modulehandleidingen geven inzicht in de toetsing per blok. Het panel vindt de informatie helder. De toetsvorm is passend bij de leerstof en de opdrachten die studenten hebben vervuld. Het panel is dan ook positief over de kwaliteit van de toetsvormen. Het panel stelt verder vast dat de toetsing de te behalen competentieniveaus voldoende afdekken.

Beroepsproducten, assessments, stageverslagen en afstudeerwerken worden veelal door meer dan één examinator beoordeeld. De betrokkenheid van het werkveld is groot. Om te komen tot een eenduidige en transparante beoordeling worden er kalibratiesessies georganiseerd. Deze vinden ook plaats met vertegenwoordigers uit het werkveld.

De beoordelingsformulieren hebben een duidelijke opzet. De bijbehorende rubrics scheppen duidelijkheid en inspireren. Wel ziet het panel ruimte om de rubrics verder door te ontwikkelen, waarbij het panel denkt aan het herijken van weging en cesuur, bijvoorbeeld bij de beoordeling van de eindwerken. Ook wil het panel de suggestie doen om voor de rubrics een vierpunt schaal in te voeren (onvoldoende, voldoende, goed en excellent) in plaats van de huidige tienpuntschaal. Een onderverdeling in een vierpuntsschaal geeft meer rek en ruimte voor beoordelaars, zodat er meer genuanceerd feedback kan worden gegeven.

Het panel ziet dat de opleiding fors heeft gewerkt aan de kwaliteit van toetsing, tegelijkertijd met de ontwikkeling van het nieuwe curriculum. Het panel is positief over de ontwikkelingen die sinds 2014 hebben plaatsgevonden. Toetsing heeft een centrale rol gekregen in het onderwijsprogramma.

Borging kwaliteit van toetsing en beoordeling

De kwaliteitsborging van de toetsing is in handen van de toetscommissie en de examencommissie. Daarnaast maakt de opleiding gebruik van externen, over het algemeen vertegenwoordigers van het werkveld. De toetscommissie werkt in opdracht van de examencommissie. De toetscommissie beoordeelt zowel de toetsen vooraf als achteraf door middel van een steekproef. Verder bespreekt de examencommissie toetsmatrijzen, toetsen, resultaten en feedback met docenten. Er is door de examencommissie gewerkt aan een open en veilige cultuur waardoor examinatoren gemakkelijk kunnen worden aangesproken. De examencommissie investeert in haar rol door langs te komen op team ontwikkelingsdagen. Het panel heeft kennisgemaakt met een actieve en betrokken examencommissie en toetscommissie, die samen met docenten en examinatoren de kwaliteit van toetsing en beoordeling continu verbeteren.

Conclusie

Het panel stelt vast dat de opleiding Communicatie voortvarend te werk is gegaan om de kwaliteit van toetsing op een goed niveau te brengen. Uitgaand van een adequaat toetsbeleid heeft de opleiding toetsing gekozen als vertrekpunt voor de ontwikkeling van het onderwijsprogramma. Voor ieder blok is een toetsmatrijs opgesteld, waarin onder meer niveau van toetsing, omvang van toetsing, toetsvorm en wijze van beoordeling zijn vastgelegd. De toetsvormen passen bij de onderwijsmodules. Het geheel van toetsing dekt de te behalen competenties af. Studenten worden goed voorbereid op de toetsing, de informatie aan studenten is helder. De examencommissie en de toetscommissie werken actief samen met docenten en werkveldvertegenwoordigers aan de kwaliteit van toetsing en beoordeling. Het panel stelt vast dat zowel het toetsbeleid als de operationalisatie daarvan in de praktijk van de opleiding voldoet aan de eisen die daarvan uit validiteit, betrouwbaarheid en transparantie gesteld kunnen worden. Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel op het gebied van het gerealiseerde niveau. De opleiding ontvangt voor deze standaard het oordeel **goed**.

De opleiding Communicatie heeft een afstudeerprogramma dat bestaat uit:

- Beroepsstage II
- Afstudeeropdracht
- Eindgesprek

In de afstudeerhandleiding staan de richtlijnen voor het afstuderen en de beoordeling, naar mening van het panel, helder beschreven. De opleiding heeft gekozen voor een flexibele opzet van de afstudeerfase, waarbij studenten de mogelijkheid hebben om onderzoek te doen rond één van de lectoraatsthema's (storytelling, communitybuilding of public trust) en daarnaast stage te lopen bij een organisatie. Een andere optie is om de afstudeeropdracht te combineren met een stage voor een specifiek bedrijf of instelling. Studenten kunnen ook naar het buitenland om daar af te studeren.

Het vertrekpunt voor de afstudeeropdracht is een actueel, relevant en complex vraagstuk vanuit de beroepspraktijk. Studenten brengen het probleem in kaart en proberen een oplossing in de vorm van een advies of eindproduct te vinden van het vraagstuk. Studenten moeten niet alleen een goede kwaliteit leveren van het eindproduct of advies, maar ook de gemaakte keuzes goed kunnen verantwoorden en reflecteren op eigen rol en ontwikkeling (afstudeerhandleiding 2016-2017). Het onderzoek is verplicht, de keuze voor beroepsproducten hangt af van de gekozen specialisatie. De opleiding controleert ook op spelling, stijl en structuur van het afstudeeronderzoek en de beroepsproducten.

In de afstudeeropdracht tonen studenten competentie 1 (onderzoeken), 2 (ontwikkelen en adviseren over communicatiebeleid) en 4 (plannen en organiseren) aan. In de beroepsstage, afhankelijk van de focus tonen studenten competentie 3 (concepting en creëren communicatiemiddelen), 5 (verbinden organisatie en samenleving), 6 (begeleiden en faciliteren van communicatie) en de regiecompetenties 7 (professioneel handelen) en 8 (persoonlijke competentie) aan.

Studenten leveren aan het einde van de afstudeerfase een afstudeeronderzoek, een eindproduct en een procesverantwoording in.

Het panel is positief over de wijze waarop de opleiding de afstudeerfase heeft ingericht. De aandacht voor onderzoek, eindproduct en procesverantwoording is goed in balans, en past goed bij de toekomstige beroepspraktijk van afstudeerders. Het onderdeel procesverantwoording kan mogelijk nog meer aan kracht winnen, als daarbij een reflectiemodel zou worden gehanteerd, zoals bijvoorbeeld de reflectiecirkel van Korthagen gecombineerd met de STARR systematiek. Daarmee zou de procesverantwoording een passende afronding van de SLO kunnen zijn (zie ook standaard 2). Ook ziet het panel mogelijkheden om reflectie op de dialoog tussen docent, docentbegeleider en student een duidelijker plaats te geven in de procesverantwoording.

Studenten worden tijdens hun afstudeerfase begeleid door een docent-begeleider, die zowel het proces als inhoud van de afstudeerfase ondersteunt. De docent-begeleider is tevens examinator bij het eindgesprek. De opdrachtgever vervult over het algemeen de rol van praktijkbegeleider. De beoordeling vindt gescheiden plaats van de begeleiding. Er zijn twee onafhankelijke beoordelaars betrokken: de eerste docent-beoordelaar is afkomstig van de opleiding en beoordeelt het onderzoeksplan en geeft daaraan zijn goedkeuring. In de eindfase beoordeelt de docent-beoordelaar samen met een tweede onafhankelijke beoordelaar uit het werkveld het eindresultaat. De docent-beoordelaar beoordeelt de methodische grondigheid, de werkveldbeoordelaar focust vooral op de praktische relevantie. Verder geeft de praktijkbegeleider feedback aan studenten aan de hand van feedbackformulieren. Deze input wordt meegenomen bij het bepalen van het eindoordeel. De docent-beoordelaar geeft uiteindelijk het eindoordeel aan de hand van een beoordelingsformulier met rubrics (zie ook standaard 3).

Het eindgesprek vindt plaats als de overige afstudeeronderdelen voldoende zijn bevonden. Bij het eindgesprek zijn de docent-begeleider, de stagebegeleider uit jaar 3 en een extern deskundige aanwezig. Afstudeerders laten zien dat ze een eigen visie op het vak hebben ontwikkeld.

Realisatie eindkwalificaties

Het panel heeft twee selecties afstudeerwerken bestudeerd: een selectie van vijftien eindwerken gekozen uit de afstudeerjaren 2014/2015 en 2015/2016 en een selectie van vijftien eindwerken uit het studiejaar 2016/2017. Bij de beoordeling heeft het panel zich voornamelijk gericht op de laatste selectie eindwerken, omdat deze het meest recht doen aan de actuele kwaliteit van het curriculum en de actuele kwaliteit van afstuderen. Het curriculum is immers sinds 2013 sterk gewijzigd. In het studiejaar 2016/2017 is de eerste lichter studenten afgestudeerd, die het gehele nieuwe curriculum heeft doorlopen. Ook de wijze van afstuderen is met ingang van het studiejaar 2016/2017 vernieuwd.

Het panel is positief over de realisatie van de eindkwalificaties, zoals die in de laatste selectie van eindwerken naar voren komt. Daarin is een sterke ontwikkeling zichtbaar ten opzichte van eindwerken uit eerdere jaren. De eindwerken uit 2016-2017 zijn allen op een goed niveau en tonen goed aan dat afstudeerders aan de eisen voldoen die gesteld mogen worden aan het hbo-bachelorniveau. De beoordeling is transparant en navolgbaar. Hier en daar vond het panel de beoordeling aan de lage kant.

De onderwerpen zijn relevant voor het communicatievak. Studenten weten de gemaakte keuzes over het algemeen helder te verantwoorden, waarbij de één daar beter in slaagt dan de ander. De implementatievoorstellen en de beroepsproducten sluiten aan bij het onderzoek en zijn over het algemeen goed bruikbaar. Het taalniveau is correct en de vormgeving van de onderzoeken en de beroepsproducten ziet er fraai uit.

Het panel heeft enkele suggesties die het niveau van afstuderen op een nog hoger plan kunnen brengen. Een suggestie betreft de formulering van de onderzoeksvraag: deze kan zich op de ontwikkeling van meerdere oplossingsrichtingen voor een specifiek probleem richten en daar de beste uit te kiezen. Als suggestie voor deelvragen geeft het panel mee om standaard een kennisvraag als deelvraag mee te nemen, om op die manier het theoretisch kader sterker in te bedden.

Functioneren alumni

Het werkveld is tevreden over de kwaliteit van de afstudeerders. Alumni vinden gemiddeld binnen 1,2 maand een baan (HBO-monitor 2015). Alumni voelen zich goed voorbereid op de praktijk van de communicatieprofessional.

Conclusie

Het panel heeft de kwaliteit van de gerealiseerde eindkwalificaties vastgesteld door vijftien eindwerken te bestuderen van studenten die het nieuwe curriculum hebben doorlopen en in het studiejaar 2016/2017 zijn afgestudeerd. Het panel heeft in een eerder stadium eindwerken gezien van studenten die nog niet het volledige nieuwe curriculum hadden doorlopen en heeft daarom nieuwe eindwerken opgevraagd om een gefundeerd oordeel over de meeste actuele kwaliteit van de gerealiseerde eindkwalificaties te kunnen vormen. Het panel heeft vastgesteld dat de afstudeerwerken van studenten in de meest recente lichting zonder meer als goed zijn te kwalificeren. Studenten tonen goed aan over het gewenste hbo-bachelorniveau van beginnend beroepsbeoefenaar te beschikken. De afstudeerfase is helder en inzichtelijk opgesteld, goed passend bij de toekomstige beroepspraktijk van afstuderende communicatiestudenten. Positief is het panel over het helder en correct taalgebruik en de fraaie vormgeving van de eindwerken, De onderwerpen zijn goed passend voor het vak. Studenten maken verder goed zichtbaar welke keuzes zij maken bij de onderzoeksopzet; adviezen zijn logisch herleidbaar en worden voorzien van een implementatievoorstel.

Alumni komen goed aan het werk. Het werkveld is positief over de kwaliteit van de afgestudeerden.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
<i>Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties</i>	Goed
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Goed
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Goed
<i>Standaard 4 Gerealiseerde eindkwalificaties</i>	Goed

Weging en conclusie

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een 'onvoldoende' bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.

- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste twee standaarden als goed worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste twee standaarden als excellent worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

Het panel heeft de opleiding Communicatie aan de CHE leren kennen als een betrokken, professionele, praktijkgerichte opleiding, die studenten opleidt tot communicatieprofessionals die niet alleen beschikken over adequate kennis en vaardigheden, maar die ook gestimuleerd zijn om de morele dimensie van het communicatievak als onderdeel van hun professioneel handelen in hun beroepsuitoefening te hanteren. Het panel heeft veel waardering voor de vernieuwing die de opleiding sinds de afgelopen visitatie heeft ontwikkeld en geïmplementeerd.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo bacheloropleiding Communicatie van Christelijke Hogeschool Ede als **goed**.

Aanbevelingen

Het panel geeft de opleiding de volgende aanbevelingen mee:

Standaard 1

- Zorg dat je als opleiding bij het landelijk overleg van opleidingen aan tafel zit en praat mee over de toekomstige invulling van beroepsprofiel en eindkwalificaties;

Standaard 2

- Werk aan de ontwikkeling van een excellentietraject
- Verhoog de deelname van studenten en docenten aan onderzoeksprogramma's van het lectoraat;
- Sluit de SLO af met de procesverantwoording, die nu onderdeel uitmaakt van het afstudeertraject en overweeg om daarvoor een reflectiemodel te gebruiken;

Standaard 3

- Hanteer meer niveaus uit de taxonomie van Bloom in de toetsmatrijzen
- Overweeg het beoordelingsformulier van het eindwerk van een vierpuntschaal in plaats van een tienpuntsschaal te voorzien en maak de weging en cesuur van de verschillende te beoordelen onderdelen zichtbaar;

Standaard 4

- Stimuleer studenten om de onderzoeksvraag te formuleren in de stijl van *Wat is de beste strategie om tot de oplossing van het communicatievraagstuk te komen?*;
- Neem standaard een kennisvraag op als deelvraag onder de centrale hoofdvraag om daarmee het theoretisch kader te borgen.

Bijlagen

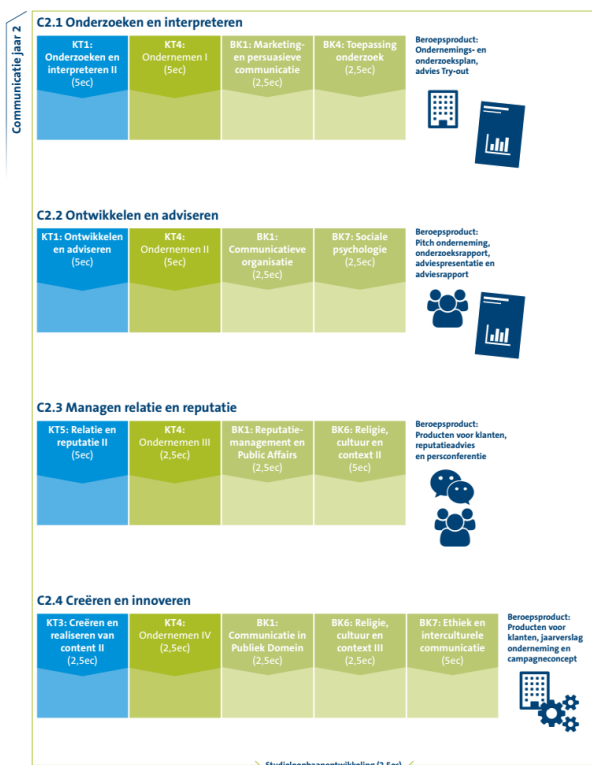
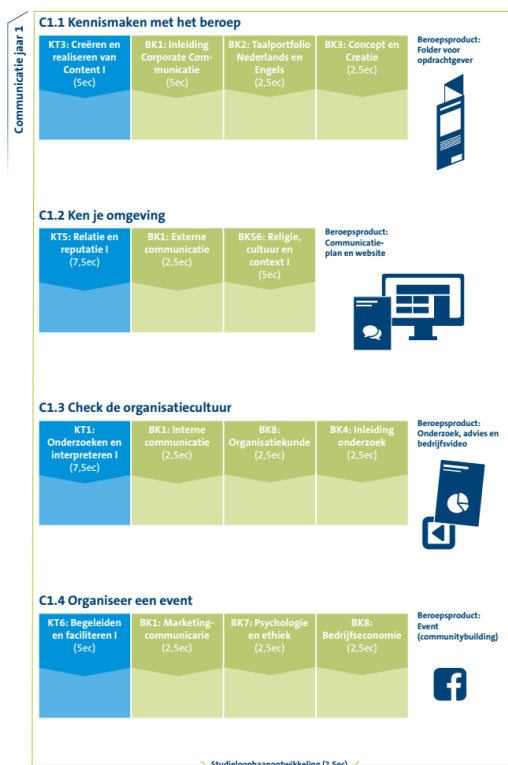

Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding

Competentie	Beschrijving
<i>Beroepscompetenties</i>	
1. Onderzoeken & analyseren van interne en externe omgeving	De communicatieprofessional <u>signaleert</u> voor zijn organisatie of opdrachtgever op proactieve wijze ontwikkelingen in de interne en externe omgeving. Hij signaleert relevante ontwikkelingen in de politieke, maatschappelijke, economische, technologische, interculturele en specialistische omgeving en zet die informatie om naar voor de organisatie relevante kennis. Hij initieert, voert uit, rangschikt en beoordeelt de resultaten van onderzoek en analyse. Hij bepaalt de relevantie van de gesignaleerde trends, gedragsveranderingen en verschuivingen op (inter)nationaal niveau en plaatst deze in het perspectief van de korte, middellange en lange termijn. Hij brengt de resultaten op niveau van strategische beleidsvorming en vertaalt deze in conclusies en aanbevelingen.
2. Ontwikkelen van & adviseren over communicatiebeleid	De communicatieprofessional adviseert over en ontwikkelt communicatiebeleid dat bijdraagt aan een optimale realisatie van de organisatie-doelen en organisatiestrategie. Hij is zich bewust van de wederzijdse beïnvloeding van communicatiebeleid en andere beleidsterreinen. Vervolgens kan hij op grond van het vastgestelde
	communicatiebeleid bepalen wat de beste strategie is om de communicatiedoelen te bereiken. Hij kan een verantwoord advies geven over in te zetten communicatiemiddelen, rekening houdend met doelstellingen, doelgroep(en), publieksgroepen en actoren. Hij overziet daarbij de financiële en budgettaire consequenties van zijn keuzes en maakt in het keuzeprocess ook een maatschappelijke en ethische afweging.
3. Concepting & creëren van communicatiemiddelen	Om communicatiedoelstellingen bij diverse doelgroepen te kunnen bereiken, moeten communicatiemiddelen gerealiseerd worden. Het kan hier gaan om zowel periodieke als niet-periodieke activiteiten voor interne of externe doelgroepen. De communicatieprofessional verzorgt ontwerp, uitvoering en productie van communicatiemiddelen (concepten, middelen en content).
4. Plannen & organiseren van communicatieprocessen en -projecten	De communicatieprofessional organiseert en plant de uitvoering van het communicatiebeleid van de organisatie en van de communicatiemiddelen, met inachtneming van de beleidscyclus. Hij creëert draagvlak voor meer of minder omvangrijke en complexe communicatieprojecten, stuurt deze aan, coördineert en legt verantwoording af over de behaalde resultaten aan de (interne) opdrachtgever.
5. Verbinden van organisatie en samenleving	De communicatieprofessional is in staat om duurzame, waardevolle verbindingen en dialoog tot stand te brengen tussen de organisatie en de samenleving. Hij heeft kennis van de organisatie en geeft blijk van voldoende omgevingssensitiviteit om als ambassadeur voor het bedrijf op te treden wanneer de organisatie gevraagd of ongevraagd in de openbaarheid treedt. Hij kan issues en informatie voor verschillende doel- en publieksgroepen op hun waarde schatten en kan zodanig communiceren dat recht wordt gedaan aan de belangen en het imago van de organisatie. Hij houdt hierbij tevens de maatschappelijke context en belangen voor ogen.
6. Begeleiden & faciliteren van communicatie	De communicatieprofessional kent alle vormen van formele en informele communicatie binnen en buiten de organisatie en is zich bewust van de impact daarvan op de organisatie. Hij draagt bij aan het communicatiever maken van mensen in de organisatie. Hij organiseert ontmoetingen en trainingen, faciliteert de dialoog, adviseert en begeleidt werknemers in de organisatie en maakt hen bewust van de impact van hun communicatieve gedrag. Hij speelt proactief in op communicatieve vragen vanuit de organisatie en participeert in organisatiebrede projectteams. Hij draagt bij aan processen en projecten op het gebied van veranderingsmanagement.

<i>Regiecompetenties</i>	
7. Professioneel handelen	Het vermogen tot het reflecteren op eigen leren en handelen in relatie tot studie, loopbaanontwikkeling en professioneel handelen en om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de beroepspraktijk en het beroepsdomein.
8. Persoonlijke competentie	Het vermogen om vanuit de eigen spiritualiteit te reflecteren op attitude, identiteit en handelen in beroepssituaties en om zich persoonlijk en professioneel te ontwikkelen. Het integreren van levensbeschouwing met de beroepsidentiteit en het kunnen omgaan met verschillen in cultuur en religie.

Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma

Bijlage 3 Rendementen

Aantal studenten dat ingestroomd is:

Instroomcohort	2010	2011	2012	2013	2014	2015
COM - CHE	68	84	69	80	46	41

Bron: VvH, kennisbank, feiten en cijfers klikview, gegevens laatst bijgewerkt op 08-02-2016, gegevens opgevraagd 11-10-2016

Uitval na 1 jaar in %¹

Instroomcohort	2009	2010	2011	2012	2013	2014
COM - CHE	6,6	10,3	15,5	11,6	16,3	6,5
COM landelijk	14,1	14,0	15,7	13,0	13,0	15,3

Bron: VvH Kennisbank, Feiten en cijfers, klikview, gegevens laatst bijgewerkt op 20-04-2016, gegevens opgevraagd 11-10-2016

Uitval na 3 jaar in %²

Instroomcohort	2007	2008	2009	2010	2011	2012
COM - CHE	8,5	6,2	22,4	16,2	17,9	10,1
COM landelijk	16,7	17,1	18,3	18,5	19,6	18,0

Bron: VvH Kennisbank, Feiten en cijfers, klikview, gegevens laatst bijgewerkt op 20-04-2016, gegevens opgevraagd 11-10-2016

Gemiddelde studieduur uitvallers in maanden

Uitstroomjaar	2009	2010	2011	2012	2013	2014
COM - CHE	22,1	18,3	25,9	24,4	19,2	40,5
COM landelijk	31,7	32,6	33,1	31,3	34,6	36,7

Bron: VvH Kennisbank, Feiten en cijfers, klikview, gegevens laatst bijgewerkt op 20-04-2016, gegevens opgevraagd 11-10-2016

Gemiddelde studieduur in maanden van studenten die in 2010-2015 hun diploma ontvingen

Uitstroomjaar	2009	2010	2011	2012	2013	2014
COM - CHE	54,6	55,5	62,0	54,7	52,7	52,6
COM landelijk	57,2	55,9	56,7	54,5	54,8	56,2

Bron: VvH Kennisbank, Feiten en cijfers, klikview, gegevens laatst bijgewerkt op 20-04-2016, gegevens opgevraagd 11-10-2016

Diplomarendement na 5 jaar van de instroomcohorten 2005-2010

Instroomcohort	2005	2006	2007	2008	2009	2010
COM - CHE	50,0	47,1	71,2	61,5	52,6	61,8
COM landelijk	53,7	53,7	55,1	53,2	53,2	50,5

Bron: VvH Kennisbank, Feiten en cijfers, klikview, gegevens laatst bijgewerkt op 20-04-2016, gegevens opgevraagd 11-10-2016

Tabel 4: Docentkwaliteit peildatum 1-10-2016

Graad	MA		PhD	
	Aantal	%	Aantal	%
Voltijd	30	71,4	3	7,1

Bron: Youforce. % zijn berekend over aantallen (totaal 42 docenten), niet over de arbeidsomvang/fte.

Tabel 5: Student-docentratio

Student+docentratio
Ratio

Aantal fte academie J&C (34,11) : aantal J&C-studenten (510)

Bron: aantal fte docenten 2015-2016: Foleta, peildatum 1-10-2015; aantal studenten: VvH, kennisbank

¹ Als gevolg van definitie van 'uitval' worden ook onderbrekers meegeteld. Dit zijn studenten die hun studie tijdelijk onderbreken om deze in de toekomst weer te hervatten.

² Als gevolg van definitie van 'uitval' worden ook onderbrekers meegeteld. Dit zijn studenten die hun studie tijdelijk onderbreken om deze in de toekomst weer te hervatten.

Bijlage 4 Deskundigheden leden visitatiepanel en lead auditor

Naam (inclusief tituluur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden
De heer drs. J.H. van den Hoff	De heer Van den Hoff is vanuit Hogeschool van Amsterdam gedetacheerd bij Hogeschool Utrecht als Programma Manager nieuw curriculum opleiding Communicatie. Sinds augustus 2016 is hij coördinator en docent deeltijd bij de communicatieopleiding van Hogeschool Utrecht.
Mevrouw drs. G.I. Reynaert MA	Mevrouw Reynaert is eigenaar van Paper Jam Scriptiebureau, producent bij Panopticon Productions, scriptiebeoordelaar bij Hogeschool Inholland en medeauteur van het Basisboek Crossmedia Concepting.
De heer dr. G.W. Rijnja	De heer Rijnja is coördinator algemeen Communicatiebeleid bij het Ministerie van Algemene Zaken.
De heer W.M. Rouw	De heer Rouw volgt de opleiding Communicatie bij Hogeschool Windesheim.

Secretaris/coördinator

Naam (inclusief tituluur)	Gecertificeerd d.d.	E-mailadres
Mevrouw C.M.F. Bomhof MOC	27 maart 2013	bomhof@nqa.nl

Samenstelling panel per instelling

Commissielid (achternaam)	Rol	Deskundigheden						Deelname bij ¹					
		Vakinhoud	Internationaal	Onderwijs en toetsing	Werkveld	Visitatie-/ audit	Studentzaken	NHL Hogeschool	Avans Hogeschool voltijd	Avans Hogeschool deeltijd	Christelijke Hogeschool Windesheim	Christelijke Hogeschool Ede	Hanzehogeschool Groningen
Hoff van den	Voorz	X	X	X	X	X		X			X	X	
Reynaert	Lid	X	X	X	X	X		X				X	
Rijnja	Lid	X			X	X						X	
Rouw	Student						X	X				X	

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de schriftelijke instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Verder is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels geborgd door de ondersteuning van een en dezelfde secretaris vanuit zowel Hobéon als NQA en door de inzet van getrainde voorzitters.

¹ Geef met kruisjes aan bij welke instellingen het panellid zal worden ingezet

² N.B. De secretaris en/of logistiek coördinator is geen lid van het panel

Bijlage 5 Bezoekprogramma

Bezoek programma 20 april 2017

08.30 uur – 09.30 uur: Aankomst en overleg visitatiepanel (besloten)

09.30 uur – 09.40 uur: Ontvangst panel door de Academie in het Academiehart J&C N.E. (Annemiek) Groeneweg (derdejaarsstudent) en drs. A.W. (Arjan) van Vugt (CHE directeur domein Media en Organisati

09.40 uur – 09.45 uur: Looptijd naar Gebouw Prisma

09.45 uur – 11.00 uur: Gespreksthema: ‘Verbinden in Praktijk’

Over vakinhoud en praktijksturing, samen opleiden, real opleiden

- Drs. A.W. (Arjan) van Vugt (CHE directeur domein Media en Organisatie)
- Drs. G.M.M. (Michiel) Gouman MCH (docent, profieltrekker CMS)
- Drs. C. (Karin) van de Weerdhof (docent, profieltrekker ICC, kerntaak 6)
- Drs. M. (Marcel) Catsburg (docent, BOKSlijn 1 Communicatiestrategie en profieltrekker SRM)
- Ir. J.E. (Jeanette) Otte (docent, werkveldpartner/relatiemanager)
- J.S. (Jesse) Romijn (tweedejaarsstudent)
- F.W.A (Francisca) Hilhorst (vierdejaarsstudent)
- C.W. (Kees) de Bruin (teamcoördinator afdeling M&C en adviseur Marketing & Communicatie - Rabobank)

11.00 uur – 11.15 uur: Looptijd naar Studiecentrum en korte pauze

11.15 uur – 12.15 uur: Gespreksthema: ‘Realisatie’

Over toetsing en Eindniveau

- Drs. G.E. (Tineke) van Es (voorzitter examencommissie)
- J.H. (Hans) Havinga (docent, kerntaak 1, BKE, toetscommissie)
- Drs. E. (Elly) van den Berg (PF onderwijs)
- Drs. H.C. (Korien) van Vuuren (docent, examiner Afstuderen, kerntaak 2)
- E.G. (Egbert) Roelofsen (vierdejaarsstudent)
- M.R. (Rozemarijn) Kamphorst - Van Leijenhorst (alumnus, jaar 2016)
- Ir. J.A. (Els) Hekstra (voormalig directeur PCOB)

12.15 uur - 12.30 uur: Looptijd naar lunchruimte voor gesprek met studenten & alumni

12.30 uur – 13.00 uur: Lunch panel met studenten en alumni:

- G.L. (Gabrielle) Schouten vanuit Zuid-Afrika (skype-verbinding) (vierdejaarsstudent)
- D. (Deborah) Imminkhuizen (eerstejaarsstudent)
- R.J. (Rogier) Vonk (tweedejaarsstudent)
- E.S. (Emmie) Overbeek (derdejaarsstudent)

- C. (Nicole) van Roekel (alumnus, jaar 2015)
- M.C. (Maaïke) Eshuis – Poelen (alumnus, jaar 2017)
- D.S.A. (Osina) Soumete (derdejaarsstudent)

13.00 uur – 13.30 uur: Overlegtijd panel

13.30 uur - 13.35 uur: Looptijd

13.35 uur – 14.35 uur: Gespreksthema: ‘Onderzoekende houding’

Over verbinding lectoraat en onderwijs, met onderzoekend vermogen

- Dr. Ir. J. (Jan) van der Stoep (lector)
- J.M. (Jeroen) van der Zeeuw MA (docent, lid kenniskring)
- Ir. Ing. P. (Peter) Jansen (docent, BOKSlijn 4 onderzoek)
- Drs. H.C. (Korien) van Vuuren (kerntaak 2, lid kenniskring, afstudeercoördinator)
- M.D. (Manon) van Renswoude (derdejaarsstudent)
- J.C. (Jetske) Venema (vierdejaarsstudent)
- M.C. (Maaïke) Eshuis – Poelen (alumnus, jaar 2017)
- J. (Jaap) van Dijke (bestuurder - Stichting Protestants Christelijke Zorgorganisatie - Riederborgh)

14.35 uur – 14.40 uur: Looptijd, korte pauze

14.40 uur – 15.40 uur: Gespreksthema ‘Krachtige Leeromgeving’

Over Studieloopbaanontwikkeling, Internationalisering en de krachtige leeromgeving

- Mr. H.M. (Herman) Oevermans (CHE directeur onderwijs en onderzoek)
- Drs. H.R. (Hendrie) van Maanen (BOKSlijn 5/6 Religie, cultuur en Context en PF Internationalisering)
- Drs. C. (Karin) van de Weerdhof (kerntaak 6, profieltrekker IC Change en coördinator studieloopbaanontwikkeling fase 3)
- M. (Maarten) Bakker (kerntaak 3, profiel CMS)
- N.E. (Annemiek) Groeneweg (derdejaarsstudent)
- Ir. G.J. (Gerjan) Zeissink (advisor internal communications bij Royal HaskoningDHV)

15.40 uur - 16.00 uur: Vrije ruimte voor panel

16.00 uur – 17.00 uur: Aanvullend documentenonderzoek, beraad panel (besloten)

17.00 uur – 17.30 uur: Terugkoppeling bevindingen

Bijlage 6 Bestudeerde documenten

- Kritische Reflectie
- Kwalificatiedossier Communicatie
- Opleidingsplan Communicatie
- Body of Knowledge and Skills
- Jaarplan Internationalisering 2017
- Werkveldadviesraad verslagen
- Verslagen examencommissie en opleidingscommissie
- Curriculum overzicht
- Oer
- Afstudeernota en stagenota 2015-2016 en 2016-2017
- NSE overzicht 2016
- Onderzoeksprogramma Lectoraat
- Hobéon rapport 2011
- Organisatorische inrichting Journalistiek en Communicatie CHE
- Memo plan van aanpak Alumni 2016
- Hbo-monitor 2015

Bijlage 7   Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

120299
111373
120747
121184
120861
110763
110810
101404
110996
70682
100656
120489
120807
81428
120831

130886
130994
130116
130095
120983
131215
131413
130063
120550
120948
130079
130058
131179
130467
130622

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

B Communicatie

Instelling: Christelijke Hogeschool Ede

Visitatiedatum: 20 april 2017

Ondergetekende: Arjan van Vugt

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: directeur opleiding Communicatie

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan*, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

Datum: 29 maart 2017